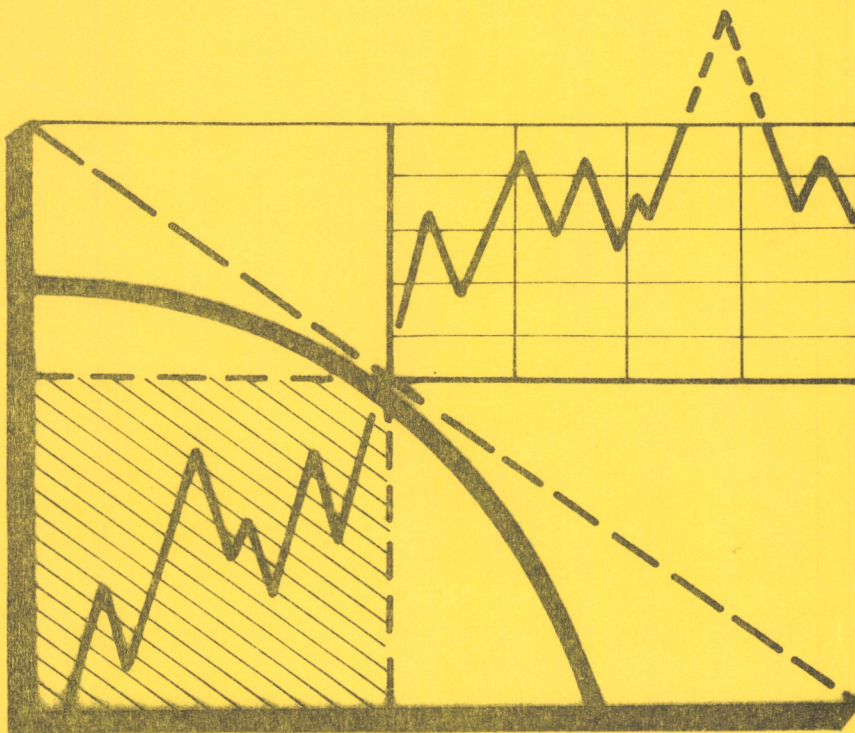

Liijonä

METSÄNTUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA 14

METSÄEKONOMIAN TUTKIMUSOSASTO ISSN 0358-4283

Pertti Elovirta ja Ritva Ihalainen

**ENNAKKOTIETOJA METSÄTYÖVOIMAN
ALALLEHAKEUTUMISTUTKIMUKSESTA**

HELSINKI 1981

Pertti Elovirta
Ritva Ihalainen
Metsäntutkimuslaitos

1.6.1981

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
METSÄN KÄYTÖN TUTKIMUS-
LAITOS

Ennakkotietoja metsätyövoiman alallehakeutumistutkimuksesta
Koulutusjärjestelmän muutos

Peruskoulun jälkeisen ammatillisen keskiasteen koulutuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä on lisätty voimakkaasti metsäalan koulutuspaikkoja. Erityisesti suoritustason eli niin sanotun metsurilinjan koulutuspaikkojen määrä lisääntyi huomattavasti entisestä. Yhden vuoden mittaisen metsäalan perusjakson jälkeen opiskelijat voivat erikoistua metsuri-, metsäkoneenkuljettaja- tai metsäkoneasentajalinjoille tai hakeutua alemman tai ylemmän opistotason opintoihin. Uudistus alkoi Pohjois-Suomesta ja eteni alueittain koko maahan. Tähänastiset kokemuksen uudistuksen toteutuksesta ovat osoittaneet, että metsätalouden perusjakson jälkeen suurin jatko-opiskelupaine kohdistuu opistoasteeseen. Sen sijaan metsurilinjan opiskelupaikat ovat olleet vajaakäyttöisiä. Suoranaista oppilaspulaakin on esiintynyt ja koulutuksen keskeyttäminen on ollut yleistä.

Rekrytoitumistutkimus

Edellä esitetyt seikat ja 1970-luvulla tehdyt ennusteet työvoimapolusta metsätaloudessa jo lähitulevaisuudessa ovat johtaneet Metsäntutkimuslaitoksessa aloitettuun metsätyövoiman rekrytoitumistutkimukseen. Tällä tutkimuksella pyritään selvittämään, missä määrin tietty nuorisoikäluokka tuntee kiinnostustaan metsätaloutta kohtaan ja on valmis valitsemaan oman ammattiuransa metsätalouden piiristä. Määrällisen aspektin lisäksi pyritään kartoittamaan ne tekijät, jotka vaikuttavat uran valintaan metsätalouden kannalta katsoen.

2
1
Tutkimuksen aineisto kerättiin kahdella eri kyselyllä. Miespuolisia henkilöitä koskeva aineisto koottiin kirjallisena kyselynä yhteistyössä puolustusvoimien kanssa marraskuussa 1979. Vastaukset saatiin 4500 alokkaalta. Vastaavan kokois-
sen ja saman ikäjakauman sisältävän naispuolisia henkilöitä koskevan aineiston saamiseksi otettiin otos väestörekisterikeskuksen perusrekisteristä. Näille henkilöille suoritettiin maaliskuussa 1980 postikysely ja 83 % heistä vastasi siihen.

Koottu aineisto sisältää 101 muuttujaa. Ne sisältävät vastaajaa itseään ja hänen perhettään, asuinympäristöä ja asuminen tapaa koskevia tietoja. Tärkein muuttujaryhmä on vastaajan omaa suunniteltua koulutusta ja työelämää koskevat tiedot. Näitä tietoja varten vastaajan oli ilmoitettava ne ammatit, joihin hän ensisijaisesti ja toissijaisesti aikoo hakeutua ja molempien ammattien kohdalta niiden parhaat ja mahdolliset huonot ominaisuudet. Tässä yhteydessä pyritään kartoittamaan nuorten mielipiteitä koulutuksesta, työelämästä ja ennen kaikkea ammatinvalinnasta. Seuraavassa esityksessä esitellään tutkimustuloksia tutkimuksen keskeisistä muuttujista.

Metsäammatteihin hakeutuminen

Tutkituista 2,2 %:lla oli metsäammatti ensisijaisena ammattisuunnitelmanaan. Sukupuolen mukaan kiinnostus metsäalaa kohtaan jakaantui siten, että 4 % miehistä ja 0,4 % naisista asetti sen ensi sijalle. Luvut vastaavat metsätalouden elinkeino-osuutta koko työvoimasta sekä metsätalouden työvoiman tämänhetkistä sukupuolijakaumaa.

Sen sijaan halukkuus metsätalouden eri tehtävätason ammatteihin jakautuu nykyisestä tehtävärakenteesta poikkeavalla tavalla. Yli puolella metsäalalle halukkaalla on tavoitteena opisto- tai yliopistotason koulutusta vaativa ammatti (Taulukko 2).

Tutkittujen nuorten ensisijaiset ammattisuunnitelmat jakautuvat elinkeinoittain taulukon 1. mukaisesti.

Taulukko 1. Ensisijaiset ammattisuunnitelmat %.

Elinkeinonala	Miehet	Naiset	Molemmat sukupuolet
Maatalous	14,0	4,3	8,9
Metsätalous	4,0	0,4	2,2
Metsäteollisuus	5,5	0,1	2,7
Metalliteollisuus	8,8	0,2	4,3
Muu teollisuus	11,5	4,9	8,1
Talonrakennus	7,0	1,2	4,0
Maa- ja vesirakennus	2,5	0,2	1,3
Kauppa	8,7	15,9	12,5
Liikenne	6,4	0,6	3,4
Palvelut	30,0	67,5	49,6
Muut	1,4	4,5	3,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
N	3279	3592	6871

Handwritten annotations in blue ink:

- Maatalous and Metsätalous: } 18
- Metsäteollisuus and Metalliteollisuus: } 35
- Muu teollisuus and Talonrakennus: } 7
- Maa- ja vesirakennus and Kauppa: } 20
- Liikenne and Palvelut: } 49
- Palvelut and Muut: } 89
- Maatalous, Metsätalous, and Metsäteollisuus: } 11.1
- Muu teollisuus, Talonrakennus, and Maa- ja vesirakennus: } 18.4
- Liikenne, Palvelut, and Muut: } 68.5

Täydelliset tiedot tutkimuksen tärkeimpään selitettävään muuttujaan saatiin 73 %:lta miespuolisesta aineistosta ja 83 %:lta naispuolisesta aineistosta.

Taulukko 2. Metsätalouteen kohdistuvat ammattisuunnitelmat tehtävätasoin %.

Tehtävätaso	Miehet	Naiset	Molemmat sukupuolet
Suoritustaso	48	6	44
Opistotaso	32	31	32
Yliopistotaso	20	63	24
Yhteensä	100	100	100
N	141	16	157

Kun otoksesta laskettu tieto metsäalalle halukkaista suurennetaan vastaamaan koko samanikäistä väestöä, saadaan heidän lukumääräkseen 1490 henkilöä. Tätä lukua voidaan verrata ammattikasvatushallituksen ja opetusministeriön suunnittelemiin metsäalan koulutuspaikkoihin vuonna 1981. Ammattikasvatushallituksen alaisissa metsäalan oppilaitoksissa on aloituspaikkoja syksyllä -81 seuraavasti:

- metsätalouden perusjakso 1500
- kouluaste 1020
  - metsurilinja 700
  - metsäkoneen kuljettaja-linja 270
  - metsäkoneasentajalinja 50
- opistoaste 386
  - metsätyönjohtajakoulutus 240
  - metsäteknikkokoulutus 146

Metsäylioppilaiden sisäänottokiintiö on 80 henkilöä.

Taulukosta 3 nähdään aloituspaikkajakauma ja nuorten metsäalan ammattisuunnitelmien vastaavan melko huonosti toisiaan.

Taulukko 3. Metsäslan koulutuksen aloituspaikat 1981 ja nuorten metsäalan ammattisuunnitelmat.

Koulutusaste	Aloituspaikkoja	Ensisijaiset suunnitelmat	% aloituspaikoista
Kouluaste	1020	660	65
Opistoaste	386	470	120
Yliopistoaste	80	360	450
Yhteensä	1486	1490	100

Kouluasteen ja suoritustason metsäammatteihin on tarvetta vähemmän halukkaita. Epäsuhta korostuu entisestään jos tarkastellaan erikseen metsurin ammattia suunnittelevia, joita löytyy ainoastaan puolet tarjolla olevista koulutuspaikoista. Paine korkeakoulutason opiskelupaikkoja kohtaan on 4-5 kertainen aloituspaikkoihin nähden.

Tämän suuntainen kehitys on yleinen ja johtuu peruskoulutustason kohoamisesta. Tällä hetkellä n. 40 % ikäluokasta suorittaa ylioppilastutkinnon. Taulukosta 4. nähdään tämän aineiston peruskoulutus rakenne.

Taulukko 4. Peruskoulutus %

Peruskoulutustaso	Miehet	Naiset	Molemmat sukupuolet
Kansalaiskoulu	28	17	22
Peruskoulu	13	16	14
Keskikoulu	20	26	23
Lukio	34	39	36
Korkeakoulututkinto	4	0	2
Yhteensä	100	100	100
N	4452	4307	8759

Kun keskiasteen ammatillisen koulutuksen uudistuksen yhteydessä on tarkoitus kanavoida koko peruskoulun päättävän ikäluokan ammattiin hakeutumisen tapahtuvaksi koulutusjärjestelmän kautta, saattaa em. vinoutunut kehitys johtaa pitkällä tähtäyksellä metsätalouden suoritustason ammattien rekrytoinnin vajaukseen työvoiman poistumaa vastaavaan tarpeeseen nähden.

